

ชื่อเรื่อง :	การถ่ายทอดความรู้ในการใช้สมุนไพรจากป่าหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม	
ผู้วิจัย :	กรรณิการ์ ทองคอนเปரியง	หัวหน้าโครงการ
	มาลินี ทิพย์ดี	ผู้ร่วมวิจัย
	ดวงนภา หาชัย	ผู้ร่วมวิจัย
	จริยา นามเมืองรักษ์	ผู้ร่วมวิจัย
หน่วยงาน/คณะ :	คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
ปีที่ได้รับทุน :	พ.ศ. 2553	
ปีที่แล้วเสร็จ :	พ.ศ. 2554	

บทคัดย่อ

การดูแลรักษาสุขภาพโดยใช้สมุนไพรถือเป็นการพึ่งพาภูมิปัญญาพื้นบ้านในการดูแลรักษาสุขภาพ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการพึ่งตนเองเพื่อการแสวงหาทางออกที่ยั่งยืนให้กับสุขภาพมาตั้งแต่อดีต และมีการถ่ายทอดความรู้ในการใช้จากหมอยารุ่นต่อรุ่น แต่เมื่อการแพทย์แผนปัจจุบันเข้ามามีบทบาท จึงทำให้การใช้สมุนไพรลดลงรวมถึงจำนวนหมอยาก็ลดจำนวนลงเช่นเดียวกัน บทความวิจัยการถ่ายทอดความรู้ในการใช้สมุนไพรจากป่าหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการเรียนรู้การใช้สมุนไพรและวิธีการถ่ายทอดความรู้ด้านสมุนไพรของประชาชนบ้านหนองโน ตำบลหนองโน จังหวัดมหาสารคาม การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์จึงใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีได้แก่ การสำรวจ การสัมภาษณ์ การสังเกต การใช้แบบสอบถาม การจัดกลุ่มสนทนา ผลการวิจัยพบว่า ชนิดของสมุนไพรในป่าหนองโนมีจำนวน 51 ชนิด มีหมอยาที่มีตำรับยาจำนวน 8 คน ตำรับยา 12 ตำรับ ใช้ยาสมุนไพรแต่ละตำรับประกอบด้วยสมุนไพรหลายตัวรวมกัน วิธีปรุงยาสมุนไพรที่ใช้รับประทาน ใช้การชง และการต้ม ส่วนการรักษาแผลใช้การทา ด้วยยาเป็นสมุนไพรที่ใช้บางส่วนเก็บมาจากป่าบ้านหนองโน บางส่วนซื้อมาจากที่อื่นเป็นส่วนประกอบ การถ่ายทอดความรู้รับมาจากบุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด มีบางส่วนที่รับการถ่ายทอดความรู้มาจากวัด โดยผู้ถ่ายทอดจะเป็นหมอยาเช่นเดียวกัน ในการถ่ายทอดความรู้เป็นการถ่ายทอดโดยการเรียนรู้ระหว่างศิษย์กับอาจารย์ เนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้คือ การเก็บสมุนไพร วิธีการใช้ สรรพคุณ และการปรุงยา หมอยาบางคนได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของการใช้คาถา

ร่วมกับการใช้สมุนไพรด้วย เป้าหมายของการถ่ายทอดความรู้ในการใช้สมุนไพรเพื่อใช้รักษาตนเอง และผู้อื่น ผลลัพธ์ที่เกิดจากการได้รับการถ่ายทอดสมุนไพรและตำรายาทำให้เกิดการขยายพันธุ์และการอนุรักษ์ มีการใช้สมุนไพรเพื่อการพึ่งพาตนเอง การศึกษาครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยได้ถูกขยายผลไปยังชุมชนเพื่อให้เกิดความตระหนักและสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในภูมิปัญญาและสมุนไพร ทั้งในด้านการเห็นคุณค่า เกิดความตระหนัก และการอนุรักษ์ ได้ข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้โจทย์วิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ตลอดจนสร้างนักวิจัยใหม่ ได้แก่ นักศึกษา และคนในชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY